

Budapestre vonatkozó ujságcikkek				Osztályozás
Szerző: <i>(K. Gy.)</i> Ahol Arany János élt és alkotott				Tárv: 061
Forrás: <i>Tőz alhal megpi</i>				"1958"
(Hely)	<i>1958. márc.</i>	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
				Helyszám

A kívánság már az ezerhét-százados években hangzott el, Csernátoni Bod Péter vetette először fel: »igen jó volna tudós emberekből álló Magyar Társaságot, a magyar nyelvnek ékesgetésére, mint más nemzetekben vagy, felállítani.« 1825-ben pedig a pozsonyi diétán Széchenyi István egész évi jövedelmét, hatvanezer forintot ajánlott fel az Akadémia céljaira. Két évvel később Vay. Andrássy és Károlyi grófok felajánlásával már 118 000 forint állt rendelkezésre. Meg is alakult a tudós társaság, de otthona nem volt. 1955-ben kezdtek hozzá a pénzügyítéshez, az építési tőke gyűjtéséhez. Pest város tanácsa áldozatkésznek mutatkozott: 1860-ban egy ezer-háromszáz négyszögletes telek felét ingyen, másik felét 78 000 forintért engedte át az Akademiának. A telek a Fel-dunasoron volt, a Fő út (Arany János utca) és Széchenyi utca között. Nem itt épült fel az Akadémia. Mai helyén, a Du-nagőzhajózási Társulatnak volt a telke. Ezért a telekért adta cserébe az Akadémia a ma-gáét, azzal, hogy a több mint százezerforintnyi értékkülön-bözetet ötszázalékos kamattal visszafizeti. 1861. április 11-én ünnepélyes szertartás közepé-te történt meg a csere. Ahogy a pest-budai regelő írja: elő-ször a Gőzhajózási Társulat tisztviselője kapart össze a cse-

rébe adott telekről egy ma-réknyi földet és átnyújtotta az Akadémia képviselőjének. Az Akadémia megbízottja a társaság telkéről markolta fel a földet és átnyújtotta rövid kísérőbeszéddel a társulat em-berének.

1862-től 1864-ig tartott a gyönyörű palota felépítése.

Mennyi mindent csinált...

Mielőtt a szakszervezeti bi-zottság elnökével megkezde-nénk a beszélgetést: felkeres-sük Arany János egykori szo-báját, amelyet nemrég rendez-tek be és amely a »Tudós Klubból« nyílik. Itt lakott 1867-től egészen haláláig. (1865-ben választották meg fő-titkárnak, de a titkári lakást nem kapta meg, lakbért aján-lottak fel neki. Sértődöttségé-ben — tréfásan — verset is írt erről.)

A kis szobában, az emlék-tárgyakon kívül, üvegszek-rénybe zárva láthatjuk a fő-titkár akadémiai munkássá-gát.

Mi dolga volt?

Mindent ő csinált. Mennyi mindent intézett... Az ülések jegyzőkönyveit maga vezette, írta. Az Akadémia több nyelvű levelezését intézte. A látogató-kat kalauzolta. A beérkezett leveleket, iratokat iktatta, az iktatókönyvet még maga vona-lazta és sorszámmal, »honnan, mi tárgyban, kitől, beérkezett«

jelzéseivel maga adminiszt-rálta. Az árösszesítéseket ő végezte. Az Akadémia kiadvá-nyait ő gondozta. A meghívó-kat ő fogalmazta, a névsort ő állította össze.

Közben alkotott. Arany Já-nos volt, a legnagyobb költők egyike.

A nemzet állította a tudomá-ny e csarnokát. Nem köz-hely, ha egy tavaly előkerülő sárguló feljegyzést olvasunk. Tavaly építették át, állították helyre a háború óta az Aka-démia dísztermét. Mikor a parkettázók felszedték a pad-lót, a fal alatt összehajtott papírtekercset találtak. Mint a távoli történelmi idők pa-lackba zárt, s az időre bizott üzenete. Névsort tartalmaz az iv. »A Magyar Tudományos Akademiánál dolgoztak aszta-losok. Krupecz Dániel, Bajer Ignátz, Pénzes Vendel« és még tizenegy név. »Elkezdők 1864. évben, szeptemberben és be-végeztük 1865. év novemberé-ben.« A munkások — a nép, aki épített — nevét valósággal is beírta, belevészte az épü-letbe.

Jelentős eredmények

Az Arany János-emlékszoba felett — amely az első emele-ten van —, az elnökségi tit-kárságon beszélgettünk Erdé-lyi Elek né elvtársával, a szakszervezeti bizottság elnö-kével.

— Nemrégiben a szakszer-vezeti bizottságunk tagjaival beszélgetett Erdei Ferenc, az Akadémia új főtitkára. Mun-kánkról, problémáinkról beszél-gettünk, majd két órát. Kéré-sünkre megígérte a főtitkár, hogy a kultúregyezményes ke-retből eszentül az itt dolgozó apparátusbeliek is kiküldetés-sel külföldi tanulmányútra me-hetnek. Eddig csak tudósokat küldött ki az Akadémia, most a főtitkár megígérte, hogy a szakszervezet ebből a keret-ből 8—10 hét külföldi tartó-zkodást kap. Ez azt jelenti, hogy évente körülbelül négy-öt elv-társat tudunk kiküldeni kül-földre, tapasztalatszerésre, s főleg nyelvtudás fejlesztésére.

Másik jelentős eredmény, amit elértünk — szintén az Erdei elvtárral folytatott be-szélgetés során —, hogy klub-helyiséget kapunk. A harma-dik emeleten lesz a klubhelyi-ség és reméljük, hogy hama-rosan berendezhetjük.

Az Akadémia szakszervezeti bizottságának, miután tudomá-nyos intézményről van szó, speciális feladatai vannak. Hogy oldja ezeket meg?

— Legutóbbi bizottsági ülé-sünkön a hivatali munka se-gítségével kapcsolatosan elha-tároztuk, hogy az elvtársak kutatónapjait — hisz a dolgo-zók 50 százaléka tudományos munkatárs — ellenőrizzük, rendezzük. Igen fontos, hogy

a kutatónapokat rendszeresen vegyék ki. A tudományos munkatársak éljenek is ezzel a joggal. Ellenőrizzük majd, hogy van-e munkatervük, ki-vel tanulnak, kivel konzultál-nak stb. Nem a munkanapló-kat ellenőrizzük — formális lenne ez csak —, hanem in-kább azt, hogy használják fel ezeket a napokat. Ennek az »ellenőrzésnek« inkább mozgó-sító jellege van. Sokan ugyan-is nem veszik ki a kutató-napokat, hanem eltologatják. A kutatásnak pedig csak ak-kor van eredménye, ha az rendszeres. És még a hivatali munka rovására is megy, ha rendszertlenül veszik ki a dolgozók a kutatónapokat.

A munkafegyelem megszi-lárdításával kapcsolatosan a csúsztatásokról is határoztunk. Gyakran a bizottsági ülések, a disszertációk megvédésének vi-tái a késő esti órákig elhúzód-nak s igen soká kell a munka-társaknak bentmaradniuk. El-határoztuk, hogy nem lehet összegyűjteni ezeket a csúszta-tások napokat, s így akár egy hétig sem bejární. Két napon belül minden esetben ki kell venni.

A üdülések terén is szép eredményt ért el az Akadémia szakszervezeti bizottsága. Már tavaly megszervezték a kül-földi akadémiaikkal a csere-üdültetés rendszerét. Eddig Csehszlovákiába. Lengyelor-

szágba utazott 40—50 fő. Idén az eddigiek mellett a románokkal is meg akarjuk való-sítani a csereüdültetést. A szakszervezeti bizottság az Or-szágos Tervhivatal szakszerve-zeti bizottságával megegye-zett abban, hogy a Tervhiva-tal margitszigeti klubházát az akadémiai dolgozók is hasz-nálhatják. Most az Akadémia rómaiparti csónakházának fel-csónakát idehozzák a Margit-szigetre, s így lehetőség nyílik, hogy a nyári munka után a nyári délutánokon ki lehessen »szaladni« a szigetre evezni, teniszezni, vagy akár csak a Dunaparton pihenni és szóra-kozni.

Megállapítható tehát, hogy a Magyar Tudományos Akadé-mia szakszervezeti bizottsága szivügyének tekinti a dolgo-zók élet- és munkakörülmé-nyeivel való lelkiismeretes tör-rődést. Megtisztelő és hálás feladat ez abban a gyönyörű palotában, amelyben Arany János alkotó munkája köze-pette »aprólékos munkákat« is végzett. Közel egy évszázaddal később megvalósult mindaz, amelyről halhatatlan balladáiban a hősök regéltek...
(K. Gy.)